

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ
«30» червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 7. УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська
Освітня програма	Чеська мова та література
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	чеська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Усна народна творчість**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035. Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) **035.036. Слов'янські мови та літератури (переклад включно)**, перша-чеська освітньої програми «**Чеська мова та література**».

Розробники: Петріца Н.М., доцент, кандидат філологічних наук, завідувач кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *словацької філології*

протокол № 8 від 27 червня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Наталія ПЕТРИЦА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 9 від 30 червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120	2
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,3 самостійної роботи студента – 4	4
	Лекції:
	30
	Практичні (семінарські):
	30
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:
	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:
	60

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «**Усна народна творчість**» – вивчення студентами теорії та історії фольклору, жанрів усної народної творчості, вироблення та поглиблення навичок фольклорного аналізу тексту. Курс покликаний вказати на роль усної народної словесності у формуванні етнопсихології, світоглядних засад чехів; з'ясувати співвідношення язичницького та християнського світоглядів на різних етапах становлення чеської народної словесної творчості; простежити етапи розвитку жанрів усної народної творчості в залежності від історичних обставин та міжнаціональних впливів.

Основне завдання курсу полягає у поглибленні та розширенні знань про культурні явища і традиції минулого, встановленні зв'язків між фольклором та художньою літературою, естетикою, філософією, психологією тощо.

Відповідно до ОП «**Чеська мова та література**», вивчення навчальної дисципліни «**Усна народна творчість**» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) та спеціальних (ФК) компетентностей:

ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ться).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Усна народна творчість**» не зазначено у структурно-логічній схемі ОП.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Чеська мова та література**», вивчення навчальної дисципліни «**Усна народна творчість**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	ПРН 02
Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.	ПРН 04

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Усна народна творчість**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Студенти вміють аналізувати та співставляти філологічні, лінгвістичні, історико-етнографічні та культурологічні аспекти вивчення історії становлення слов'янських мов та народів.	ПРН 02
Студенти знають актуальні проблеми сучасної славістики, особливості слов'янських мов, культур, що готує їх до більш поглибленого вивчення обраної слов'янської мови і духовної культури її носіїв. Знають лексичні, граматичні, фонетичні ознаки праслов'янської мови-прамови, розуміють	ПРН 04

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання з дисципліни «Усна народна творчість» є: поточний контроль на практичних заняттях, контроль результатів опанування тем і виконання завдань, запланованих у межах самостійної й індивідуальної роботи (як-от: реферат, наукове есе, стаття, тези, доповідь на семінарі); підсумковий контроль здійснюється у формі модульної роботи та заліку.

Під час навчання використовуються такі основні методи: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні, проблемний, аналітико-синтетичний методи, порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, виступи студентів під час обговорення питань, підготовка рефератів, доповідей, презентацій.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється на *практичних заняттях*. Практичні заняття передбачають тематичну перевірку засвоєння студентами теоретичних питань курсу, перевірка самостійної роботи студентів та виконаних індивідуальних завдань. *Самостійна робота* включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять. До *індивідуальної роботи* у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка презентацій, рефератів, доповідей; анотація опрацьованої наукової літератури, статей, досліджень.

Критерії поточного контролю *Поточний контроль навчальних досягнень* упродовж семестру здійснюється за такими критеріями:

- опрацювання в повному обсязі змісту тем практичних занять та активна участь у всіх видах навчальної діяльності під час заняття – 30 балів;
- виконання завдань самостійної роботи – 20 балів.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються на основі якості виконання вказаних конкретизованих завдань. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля, – 50 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	20	50	100
7	7	8	8			

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9	20	50	100
6	6	6	6	6			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	30	8	30
Індивідуальні завдання (презентація, реферат, тощо)	4	20	4	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі студенти. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

Модульна контрольна робота складається з 2-х частин: теоретичного блоку розписових питань (2 питання - 20 балів) та блоку тестових завдань (30 балів).

Студент має право підвищити оцінку за підсумковий модульний зріз, складаючи залік.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни «Усна народна творчість» здійснюється у формі **заліку**, який проводиться в усній формі шляхом співбесіди.

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращення він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсових) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;

- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E		зараховано

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Teorie folkloru. Folklorní lyrika

Tema 1. Folklor jako součást lidové kultury.

Lidová slovesnost, ústní slovesnost, slovesný folklor, ústní literatura, slovesné umění, expresivní kultura. Dějiny českého folkloru. Sběratelé českého folkloru: K.J.Erben. B.Němcová. F.L.Čelakovský. F.Sušil. J.Š.Kubín.

Tema 2. Teorie a metody folkloru.

Úvodní teoretické a terminologické otázky. Definice a základní znaky slovesného folkloru. Žánry folkloru. Pojem lidová tvorba a pololidová tvorba.

Tema 3. Folklorní lyrika.

Základní rozdělení folklorní lyriky. Lidová poezie (Šel jest Pán Bůh, šel do ráje). Lidová píseň. Sběratelé lidových písní.

Tema 4. Obřadní cykly. Kalendářní písně. Zpěvy rodinné, svatební, pohřební. Drobné folklorní útvary. Kalendářní písně. České zpěvy Vánoční a Velikonoční. Kramářské písně.

Модуль 2.

Folklorní epika

Tema 5. Folklorní epika veršovaná (hrdinská, historická).

České lidové balady. Teoretický základ lidových balad. Lidové balady (Osířelo dítě, Sestra travíčka, Pod Veronou, Vandrovali hudci).

Tema 6. Folklorní epika prozaická: české lidové pohádky.

Sběratelé lidových pohádek (J.Polívka, V.Tille, J.Š.Kubín, J.Horák, J.Š. Baar, O.Sirovatka. Teorie původu pohádek. Způsoby adaptace lidových pohádek.

Tema 7. Folklorní epika prozaická: české lidové pověsti.

Klasifikace českých lidových pověstí: místní a historické, geraldické, pověrečné

Tema 8. Folklorní drama a divadlo.

Základní rozdělení lidových dramat. Obchůzky Mikulašské, na Tri králové. Pašijové Hry – Hořické (Na Šumavě). Sběratelé lidových her.

Tema 9. Žánry a témata současného folkloru. Současný folklor a jeho kulturní funkce. Vztah současného folkloru k tradičnímu folkloru. Inovativnost současného folkloru - tematika, motivika, synkreze tradičních žánrových charakteristik, žánrová interference, globální transmise, velká recepce médií a populární a elitní kulturou. Detský folklór. Anekdota a humorka. Žánrová charakteristika anekdoty. Vztah anekdot k humorkám, škádlivkám a dalším tradičním folklorním žánrům.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Folklor jako součást lidové kultury	12	2	4			6
Тема 2. Teorie a metody folkloru	12	2	2			8
Тема 3. Folklorní lyrika	16	4	4			8
Тема 4. Obřadní cykly. Kalendářní písně.	16	4	4			8
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за 1 модуль	58	14	14			30
Модуль 2						
Тема 5. Folklorní epika veršovaná (hrdinská, historická).	10	2	2			6
Тема 6. Folklorní epika prozaická: české lidové pohádky	14	4	4			6
Тема 7. Folklorní epika prozaická: české lidové pověsti	14	4	4			6
Тема 8. Folklorní drama a divadlo	12	2	4			6
Тема 9. Žánry a témata současného folkloru	10	2	2			6
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за 2 модуль	62	16	16			30
Разом за семестр	120	30	30			60

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Folklor jako součást lidové kultury	4	-
2	Teorie a metody folkloru	2	-
3	Folklorní lyrika	4	-
4	Obřadní cykly. Kalendářní písně.	4	-
5	Folklorní epika veršovaná (hrdinská, historická).	2	-
6	Folklorní epika prozaická: české lidové pohádky	4	-
7	Folklorní epika prozaická: české lidové pověsti	4	-
8	Folklorní drama a divadlo	4	-
9	Žánry a témata současného folkloru	2	-
Разом		30	

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Sběratelé českého folkloru: K.J.Erben. B.Němcová	6	-
2	Lidová tvorba a pololidová tvorba	8	-
3	Sběratelé lidových písní	8	-
4	České zpěvy Vánoční a Velikonoční	8	-
5	Lidové balady (Osirelo dítě, Sestra travíčka, Pod Veronou, Vandrovali hudci).	6	-
6	Teorie původu pohádek.	6	-
7	České lidové pověsti místní a historické	6	-
8	Sběratelé lidových her.	6	-
9	Detský folklór. Anekdota a humorka	6	-
	Разом	60	

Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед підсумковим контролем; розроблення мультимедійних презентацій тощо.

6.5. Індивідуальні завдання

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка рефератів та їх презентація; анотація опрацьованої наукової літератури, статей, досліджень; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: ноутбук/ПК, проєктор.

Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; система електронного навчання Moodle; внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Pohunek J., Janeček P. Votruba A. Antologie folkloru 20. století. Doprovodný výukový material k dějinám 20. století. Praha 2014.
2. Pohunek J., Janeček P. Votruba A. Folklor 20. století. Doprovodný výukový materiál vysvětlující základní žánry folkloru 20. století. Praha 2014.

3. Pohunek J., Janeček P. Votruba A. Metodická příručka ke sběru folkloru. Metodický material s návodem ke sběru folkloru 20. století pomocí rozhovorů s pamětníky. Praha 2014.

Допоміжна література

1. Jančář J. a kol.: Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská, nová řada, sv. 10. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost. Ústav lidové kultury, 2000. (Oddíl Slovesný folklor, s. 248-274.)
2. Janeček P. (ed.): Folklor atomového věku. Kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v současné české společnosti. Praha 2011.
3. Janeček P. Černá sanitka a jiné děsivé příběhy. Současné pověsti a fámy v České republice. Praha. 2006.
4. Janeček P. Současné pověsti a jejich výzkum v moderní folkloristice. Český lid / Etnologický časopis 94/3, 2007. s. 305-322.
5. Janeček P. „Městské legendy“ na pomezí oborů: antropologický, folkloristický nebo sociologický diskurs? In: Antropowebzin 1/2009. zdroj: <http://antropologie.zcu.cz/webzin/antropowebzin-1-2009>
6. Janeček P. 2009 - Rezistence a katarze: fámy a pověsti druhé světové války v českých zemích.
7. Janeček P. Slovesný folklor. In: Plzeňsko: příroda – historie – život. Praha 2007, s. 709-712.
8. Pospíšilová J., Uhlíková L. Folklor dětí a jeho etnologický výzkum. Metodologická příručka. Brno 2014.
9. Širovátka, Oldřich: Folkloristické studie. Brno: Etnologický ústav AV ČR 2002
10. Šrámková, Marta: Česká prozaická folkloristika v letech 1945-2000 (Přehled, vývoj, témata, bibliografie). Praha 2008.
11. Votruba, Adam et al. Kecy v kleci. Současná folklorní poezie dětí. Praha. 2010.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

www.folklorni-akademie.cz/ustni-lidova-slovesnost

<http://www.folklornisdruzeni.cz>

<http://www.nulk.cz> Národní ústav lidové kultury

<http://eu.avcr.cz/http://eu.avcr.cz> Etnologický ústav AV ČR